

Markedsrådet

Markedsrådets avgjørelse 16. desember 2022

Sak: 2022/1573
Klager: Route66usa Info AS og Arve Stallvik
Innklaget: Forbrukertilsynet

Markedsrådets medlemmer: Selma Ilyas, Jens-Henrik Lien og Monica Viken

Sakens bakgrunn:

- (1) Saken gjelder klager over Forbrukertilsynets vedtak mot både Route66usa Info AS (heretter også «selskapet») og Arve Stallvik, som er daglig leder, eeneier og styreleder i selskapet (heretter også omtalt som «daglig leder») 16. september 2022. Selskapet ble ilagt en tvangsmulkt på 750 000 kroner, som følge av brudd på en påbudsbestemmelse i vedtak 30. september 2021 mot selskapet. Stallvik ble ilagt en tvangsmulkt på 187 500 kroner som følge av manglende medvirkning til oppfyllelse i tråd med påbudsbestemmelsen i vedtak 30. september 2021 mot Stallvik.
- (2) Forbrukertilsynet fattet 30. september 2021 vedtak om overtredelsesgebyr og vedtak med tvangsmulkt mot selskapet for brudd på pakkereiseloven og markedsføringslovens bestemmelser om villedende markedsføring og urimelige avtalevilkår. Av relevans for behandlingen av denne saken, gjengis følgende fra vedtaket:

«3) Med hjemmel i pakkereiseloven § 24 påbyr Forbrukertilsynet Route66usa Info AS å:

i. betale tilbake alle beløp som er innbetalt for reiser til reisende som enten har fått sin reise avlyst etter pakkereiseloven § 23 eller selv har avbestilt sin reise etter pakkereiseloven § 20 annet ledd, og

ii. fremlegge dokumentasjon til Forbrukertilsynet for at alle av selskapets reisende har mottatt slik tilbakebetaling. Alternativt må selskapet fremlegge dokumentasjon til Forbrukertilsynet på at den enkelte reisende ikke har et slikt tilbakebetalingskrav etter pakkereiseloven § 23, og/eller at den enkelte reisende godtok flytting av pakkereisen innen en fastsatt frist etter pakkereiseloven § 20

annet ledd, eller selv har avbestilt sin reise uten at det er foranlediget av endringer som angitt i pakkereiseloven § 20 annet ledd.

4) Route66usa Info AS skal betale tvangsmulkt på 30 000 – trettitusen – kroner per uke selskapet overtrer eller medvirker til overtredelse av ett eller flere av punktene i påbudsvedtaket i punkt 3. Tvangsmulkten løper fra og med 22.10.2021, slik at fristen for oppfyllelse er 21.10.2021.» (Fet skrift i original)

- (3) Forbrukertilsynet fattet samme dag også vedtak mot daglig leder, for medvirkning til brudd på pakkereiseloven og markedsføringslovens bestemmelser om villende markedsføring og urimelige avtalevilkår. Tvangsmulkt ville løpe for hver uke vedkommende overtrådte eller medvirket til brudd på vedtakets punkt 3, jf. tilsvarende påbudsbestemmelse som gjengitt i avsnittet over. Tvangsmulkten var på 7 500 kroner, og ville løpe fra 22. oktober 2021.
- (4) Route66usa Info AS og Arve Stallvik (heretter omtales begge i felleskap som «klagerne») påklaget vedtakene 18. oktober 2021. Klagene ble behandlet av Markedsrådet i sak 2021/1947. For en nærmere gjennomgang av bakgrunnen for vedtakene mot klagerne, vises det til Markedsrådets gjengivelse av faktum i sak 2021/1947. Markedsrådet fattet følgende vedtak i saken ved sin avgjørelse 26. desember 2021:

«Klagen tas ikke til følge. Forbrukertilsynets vedtak av 30. september 2021 mot Route66usa Info AS og Arve Stallvik med forbuds- og påbudsvedtak med tvangsmulkt og ileggelse av overtredelsesgebyr stadfestes.» (Kursiv i original)

- (5) Forbrukertilsynet fattet 22. mars 2022 vedtak om ileggelse av tvangsmulkt i tråd med vedtaket av 30. september 2021 punkt 3 og 4, mot både selskapet og daglig leder. Tvangsmulkten var på respektive 330 000 kroner og 82 500 kroner. Vedtakene ble påklaget, og ble behandlet av Markedsrådet i sak 2022/729. Markedsrådet fattet følgende vedtak i saken ved sin avgjørelse 8. juli 2022:

«Klagene tas ikke til følge. Forbrukertilsynets vedtak av 22. mars 2022 om ileggelse av tvangsmulkt overfor Route66usa Info AS og Arve Stallvik stadfestes.»

- (6) Forbrukertilsynet fattet nye vedtak 16. september 2022 om ileggelse av tvangsmulkt i tråd med vedtaket av 30. september 2021 punkt 3 og 4, mot både selskapet og daglig leder. Tvangsmulkten var på respektive 750 000 kroner og 187 500 kroner.
- (7) Klagerne sendte e-post 16. september 2022 med tittelen «**Forbrukertilsynet - HASTER - VIKTIG - Dokumentasjon innen fristen på at 100 % av alle kunder har fått oppgjør**». Flere vedlegg var vedlagt e-posten, deriblant fullmakt fra en kunde vedrørende forsikringer og skader i skadeforsikringsselskapet If. To dokumenter signert av Stallvik med tittelen «BEKREFTELSE / REISEBEVIS FLYTTING AV TUR» var også vedlagt.
- (8) Én kunde sendte e-post til Forbrukertilsynet 26. september 2022:

«Arve Stallvik sendte meg et reisebevis som han mener jeg burde ta imot. Jeg har ikke godtatt reisebevis for utsatt reise istedenfor tilbakebetaling selvom han har skrevet til dere at jeg har godtatt.»

- (9) En annen kunde bekreftet overfor Forbrukertilsynet ved e-post at vedkommende per 30. september 2022 ikke hadde mottatt tilbakebetaling fra verken selskapet eller forsikringsselskapet.
- (10) Klagerne påklaget vedtakene 3. oktober 2022. Forbrukertilsynet har vurdert klagen, men opprettholdt vedtakene, jf. tilsynets brev til klagerne av 21. oktober 2022. I brevet meddelte tilsynet at dokumentasjonen som var sendt inn ikke var tilstrekkelig for å oppfylle påbudsvedtaket av 30. september 2021. Tilsynet fant heller ikke grunnlag for å lempe på løpt tvangsmulkt.
- (11) Det ble åpnet konkurs hos Route66usa Info AS 10. oktober 2022.
- (12) Klagen med tilsynets innstilling ble oversendt Markedsrådet for behandling 4. november 2022.
- (13) Muntlig behandling i Markedsrådet i form av et videomøte på Teams ble gjennomført 13. desember 2022.

Anførsler:

Klagerne har i det vesentlige anført:

- (14) Det er fremlagt dokumentasjon i september 2022 på at påbudsvedtaket av 30. september 2021 er oppfylt.
- (15) Vedtakene er uforholdsmessige. Det er allerede innbetalt mer i form av bøter enn det opprinnelige kravet som kunder samlet hadde mot selskapet.
- (16) Det må tas hensyn til at [REDACTED] ved vurderingen av om det er grunnlag for lemping eller bortfall av vedtaket.
- (17) Det ble gitt lovnad om at vedtakene mot både selskapet og medvirker skulle bortfalle om selskapet ble slått konkurs, noe som nå er tilfellet. Forbrukertilsynet må rette seg etter dette.

Forbrukertilsynet har i det vesentlige anført:

- (18) Innsendt dokumentasjon er ikke tilstrekkelig i henhold til påbudsvedtaket av 30. september 2021.
- (19) Det foreligger ikke særlige tilfeller som tilsier frafall eller reduksjon av ilagt tvangsmulkt mot klagerne.

Markedsrådets vurdering:

- (20) Markedsrådet skal ta stilling til om Forbrukertilsynets vedtak av 16. september 2022 om ileggelse av tvangsmulkt på 750 000 kroner overfor Route66usa Info AS og tvangsmulkt på 187 500 kroner overfor Arve Stallvik er gyldig. Utløsning av tvangsmulkt gjelder overtredelse av påbudsvedtak knyttet til tilbakebetalingsplikt etter pakkereiseloven § 24, jf. § 20 annet ledd eller § 23, samt dokumentasjon på oppfyllelse av denne plikten.

- (21) Tvangsmulkt overfor Route66usa Info AS ble av Forbrukertilsynet ansett utløst grunnet manglende oppfyllelse av plikten til å fremlegge dokumentasjon i tråd med påbudsvedtak av 30. september 2021 punkt 3 og 4. Tvangsmulkt overfor Arve Stallvik ble ansett utløst grunnet manglende medvirkning til oppfyllelse av plikten til å fremlegge dokumentasjon i tråd med påbudsvedtak av 30. september 2021 punkt 3 og 4.
- (22) Forbrukertilsynet anfører at det ikke er innsendt tilstrekkelig dokumentasjon i henhold til påbudsvedtaket av 30. september 2021. Klagerne anfører at vilkårene i påbudsvedtaket er oppfylt.
- (23) Markedsrådet presiserer at påbudsvedtaket er knyttet til en løpende tvangsmulkt på 30 000 kroner for hver uke selskapet ikke kan dokumentere oppfyllelse av påbudsvedtaket. Påbudsvedtaket som Markedsrådet skal ta stilling til gjelder utløsning av tvangsmulkt for perioden uke 12 - uke 36.
- (24) Markedsrådet har for sin vurdering lagt til grunn partenes skriftlige fremstilling og de forhold som ble løftet frem i den muntlige behandlingen av saken.
- (25) Markedsrådet forstår det slik at klagerne ikke på noe tidspunkt i den aktuelle perioden foretok tilbakebetaling til de reisende, men valgte å satse på at hver av disse fikk full forsikringsdekning. Markedsrådet finner da grunn til å minne om at reisearrangørens tilbakebetalingsplikt etter pakkereiseloven er selvstendige betalingsforpliktelser, uavhengig av hvilke forsikringsdekninger som foreligger, jf. MR-2021-1947. Det at klagerne valgte å satse på at de reisende fikk dekning av sine egne forsikringer fremfor å sørge for tilbakebetaling fra selskapet, var en medvirkende årsak til at forsøket på å dokumentere oppfyllelse av påbudsvedtaket trakk ut i tid. I og med at tvangsmulkten utløses fortløpende for hver uke selskapet ikke dokumenterer oppfyllelse av påbudsvedtaket, får den valgte strategien direkte konsekvenser for mulktens samlede størrelse.
- (26) Gitt klagerens strategi, ble det kun innlevert dokumentasjon på at de reisende hadde fått dekket inn sine krav fra ulike forsikringsselskaper eller hadde godtatt ny reise. Etter hva Markedsrådet forstår, ble slik dokumentasjon for 10 av de 91 reisende sendt Forbrukertilsynet 6. juli 2022. Den sist innsendte dokumentasjonen den 16. september 2022 var ment å vise at 98 % av de reisende hadde fått forsikringsdekning fullt ut for sine utlegg. Markedsrådet påpeker at dokumentasjonen må vise at samtlige reisende enten må ha fått full tilbakebetaling, bekreftet ny reise eller fått dokumentert dekning på annen måte, for å sikre oppfyllelse av påbudsvedtaket. Selskapet fremla ikke slik dokumentasjon i den aktuelle perioden og tvangsmulkten fortsatte å løpe. Det er dermed ikke tvilsomt at betingelsene for utløsning av tvangsmulkt var til stede ved Forbrukertilsynets vedtak 16. september 2022.
- (27) Selskapet anfører videre at samtlige reisende uansett vil få dekket inn sine krav fra Reisegarantifondet etter at selskapet har gått konkurs. Markedsrådet påpeker da at krav om dekning fra reisegarantien må fremsettes overfor Reisegarantifondet innen seks måneder etter at pakkereisen skulle ha vært gjennomført, jf. pakkereiseloven § 45 første ledd. Pakkereiser som skulle ha vært gjennomført mer enn seks måneder før konkursåpning 10. oktober 2022, slik tilfellet er for de reisende i denne saken, faller dermed utenfor reisegarantien. Eventuell utbetaling fra Reisegarantifondet etter konkursåpning i uke 41 er uansett uten betydning, idet Markedsrådet skal ta stilling til

hvilken dokumentasjon som forelå i perioden uke 12 - uke 36. Etter konkursåpning påløper ikke tvangsmulkt.

- (28) Markedsrådet finner på denne bakgrunn at klagerne har brutt påbudsvedtaket og betingelsene for utløsning av tvangsmulkt er til stede.
- (29) Markedsrådet skal så ta stilling til spørsmålet om tvangsmulkten skal reduseres eller frafalles grunnet «særlige tilfeller» etter mfl. § 41 femte ledd. Bestemmelsen er en lempningsregel, som er ment å fungere som en sikkerhetsventil for særlige tilfeller, jf. Ot.prp. nr. 55 (2007–2008) s. 213. Markedsrådet har i tidligere saker vært restriktive når det gjelder reduksjon eller frafall av tvangsmulkt, jf. f.eks. MR-2011-74 og MR-2017-205. Ordlyden tilsier da også at det er tale om en snever unntaksregel. I juridisk teori er det hevdet at det må være inntrådt vesentlige endringer i det faktiske grunnlaget for vedtaket, før det kan bli tale om reduksjon eller frafall av tvangsmulkt, jf. Lunde og Michaelsen *Markedsføringsloven med kommentarer* (2019) s. 436.
- (30) Markedsrådet er enig med Forbrukertilsynet i at det er viktig å holde fast ved at det ikke skal lønne seg å overtre et vedtak, jf. mfl. § 41 andre ledd. Markedsrådet er videre enig med Forbrukertilsynet i de øvrige anførsler for å unnlate lempning overfor selskapet. Markedsrådet mener likevel at det finnes særlige grunner som bør vektlegges i en vurdering av lempning overfor medvirker.
- (31) Markedsrådet kan ikke se at det er noen formildende omstendigheter ved selve overtredelsen som tilsier at Stallvik, som medvirker, bør få redusert tvangsmulkt. Når Markedsrådet likevel finner grunnlag for å redusere tvangsmulkten knytter det seg til det faktum at Stallvik allerede er rammet hardt. Han har ved Forbrukertilsynets vedtak den 22. mars 2022 blitt ilagt tvangsmulkt med 82 500 kroner. Etter det opplyste er beløpet betalt. Som følge av konkursen er [REDAKERT] Når Markedsrådet har kommet frem til en reduksjon av tvangsmulkten til 50 000 kroner, innebærer det likevel at Stallvik personlig har betalt mer enn 130 000 kroner i tvangsmulkt som følge av de ovennevnte overtredelser. Overtredelsene har med det fått store konsekvenser for ham, og det anses for formålet ikke nødvendig å ilegge en tvangsmulkt som Stallvik i realiteten ikke har mulighet til å betale.

Konklusjon:

- (32) Markedsrådet har etter dette kommet til at klagen ikke tas følge for gyldigheten av ileggelse av tvangsmulkt overfor selskapet, men klagen tas delvis til følge for medvirker ved at tvangsmulkten overfor denne reduseres til 50 000 kroner.
- (33) Vedtaket er enstemmig.

Vedtak:

Markedsrådet fatter etter dette følgende vedtak:

Klagene tas ikke til følge for vedtak om ileggelse av tvangsmulkt overfor Route66usa Info AS, men klagen tas delvis til følge for ileggelse av tvangsmulkt overfor Arve Stallvik ved at mulkten reduseres til 50 000 kroner.

Dokumentet er godkjent elektronisk